

การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา A Study the Component of Innovative Leadership of Administrators

อัศร โพธิ์ศรี (Ackara Phosri)*

ทรัพย์หิรัญ จันทะรักษณ์ (Suphirun Jantarak)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการและนักการศึกษา จำนวน 10 แหล่ง และขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางสังเคราะห์เอกสาร และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคิดสร้างสรรค์ 2) การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม 3) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 4) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) การบริหารความเสี่ยง และ 7) การสร้างแรงจูงใจ โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, นวัตกรรม, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

Abstract

This research aims to study the components of innovative leadership among school administrators. It consists of two steps: step 1 synthesizing the components from studying concepts, documents, and related research from 10 academic and educational sources. Step 2 Evaluating the appropriateness of the components of innovative leadership among school administrators by 5 experts. The research tools include a document synthesis table and a 5-point Likert scale questionnaire. The statistics used for data analysis include frequency,

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Master's Degree Student in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

** อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Dr., Lecturer, Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

percentage, mean, and standard deviation. The research results indicate that the innovative leadership of school administrators consists of 7 components: 1) Creative thinking 2) Creating an atmosphere of organizational innovation 3) Teamwork and participation 4) Visionary change 5) Use of information and communication technology 6) Risk management and 7) Motivation. All components were found to be highly appropriate.

Keywords : Leadership, Innovation, Innovative Leadership

บทนำ

ในยุคที่โลกาภิวัตน์ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันทั่วโลก นวัตกรรมกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประเทศ องค์กร และบุคคลสามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน การคิดค้นและนำเสนอแนวทางใหม่ ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Sutiyatno, Santoso & Susilo, 2022: 595) แม้ว่าองค์กรและสถาบันการศึกษาจะมีการพัฒนาวิธีการทำงานอย่างต่อเนื่อง แต่บางครั้งยังติดอยู่ในระบบการทำงานแบบเดิมซึ่งอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการและโอกาสใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับนวัตกรรม สามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างและสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการค้นหาและแสวงหาความคิดใหม่ ๆ (Sagir, 2017: 46) ซึ่งนวัตกรรมเป็นการนำเสนอแนวคิดสร้างสรรค์ในองค์กร จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสามารถแข่งขันในระดับโลก ในศตวรรษที่ 21 องค์กรที่นำนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการต่าง ๆ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต และความมีประสิทธิภาพได้ ระบบการศึกษาที่ดั้งเดิมต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และทักษะความสามารถในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนวัตกรรมในด้านการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาความสำเร็จทางวิชาการ คุณภาพของการศึกษา ความเท่าเทียมและความยุติธรรม รวมถึงประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่ง (Nebieridze, 2022: 18)

การพัฒนานวัตกรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโตและการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไร้พรมแดนและกระทบไปทุกกิจการไม่ว่าแม้แต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพจึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (Siriboon, 2022: 124) การมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะส่งเสริมให้ผู้นำองค์การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ นำพาทีมงานคณะทำงาน และองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ถือได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมากในฐานะเป็นเครื่องมือของผู้นำองค์กรที่จะใช้ในการบริหารจัดการ (Srisukanthapuek, 2023: 22) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานให้ได้ นวัตกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการ

เปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างพัฒนาและเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Kunthin, 2017: 83)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถในการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาขององค์กร เป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าทำให้บุคลากรในองค์กรสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมา และทำให้องค์กรขับเคลื่อนโดยใช้แนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ โดยการสร้างนวัตกรรมขึ้นมา (Thatsanabanjong, 2020: 17) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูในการสนับสนุนสภาพแวดล้อม/บรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน

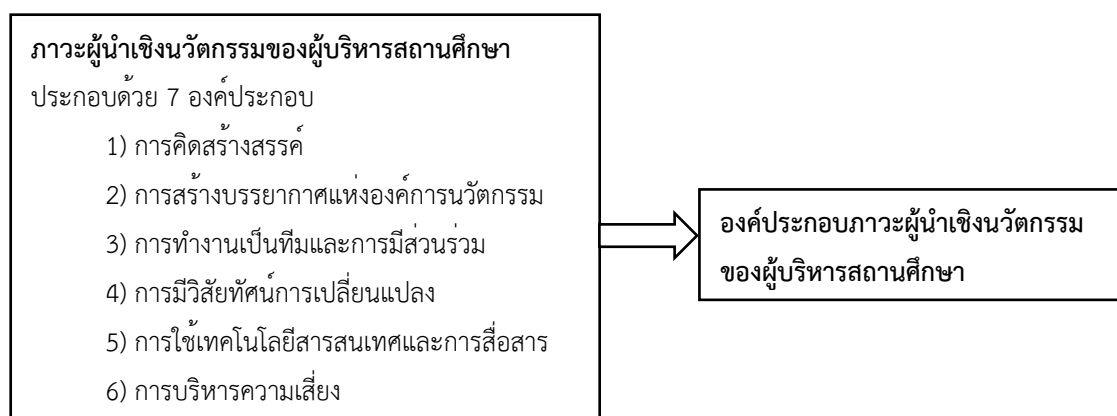
ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาดังที่กล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ผลสำเร็จของการศึกษาขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลต่อการมุ่งการบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ระยะยาวของสถานศึกษา เมื่อนำนวัตกรรมมาผสมผสานเข้ากับกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์จะกลายเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการเติบโตและความสามารถในการแข่งขัน (Akpan, 2016: 8)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการขยายการศึกษาค้นคว้า โดยผลการวิจัยสามารถนำมาใช้เพื่อยืนยันองค์ประกอบและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมองค์การ บุคลากร และผู้เรียนให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ประกอบ จากแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการและนักการศึกษา จำนวน 10 แหล่ง ได้แก่ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560), ปวีณา กันถิน (2560), ฤทธิญา เพื่อกพรหม (2563), รชนีดา การิรัตน์ (2564), อรุณี สุวรรณศ (2564), ซานิรา สุมาลี (2565), เพ็ญญา แสงแก้ว (2565), นภาพร ศรีสุคันธฤกษ์ (2566), Akpan (2016), และ Guimaraes and Paranjape (2017)

1.2 เครื่องมือการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร ซึ่งเป็นตารางสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล 10 แหล่ง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 หรือร้อยละ 50 ขึ้นไป และแปลผลในการเลือกองค์ประกอบ

1.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการสังเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1) อาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก และมีประสบการณ์การสอนทางการบริหารการศึกษามากกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีวุฒิการศึกษาด้านบริหารการศึกษามากกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์การบริหารในสถานศึกษามากกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

3) ครู วิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษามากกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

2.2 เครื่องมือการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 องค์ประกอบ 1) การคิดสร้างสรรค์ 2) การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม 3) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 4) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) การบริหารความเสี่ยง และ 7) การสร้างแรงจูงใจ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) (Likert Rensis, 1967 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด) (Srisa-at, 2017: 70-71)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งด้วยตนเองพร้อมกับหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูล โดยมีการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อชี้แจงแนะนำ พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารโครงร่างและแบบสอบถามล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน และ

3) ดำเนินการเก็บข้อมูลตามที่นัดหมายไว้ และรวบรวมผลการตอบแบบสอบถามตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และให้ความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ตัดสินความเหมาะสมขององค์ประกอบไว้ตั้งแต่ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป (Likert Rensis, 1967 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด) (Srisa-at, 2017: 70-71) โดยมีเกณฑ์แปลผลคะแนน ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักการศึกษาและนักวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น

สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

นักการศึกษาคนที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
แหล่งข้อมูล													
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	จิราภา ประพัฒน์พัฒนา (2560)	ปวีณา กันถิ่น (2560)	ภริชญา เผือกพรหม (2563)	รัชนิดา การิรัตน์ (2564)	อรุณี สุวรรณศ (2564)	ชานีรา สมาลี (2565)	เพ็ญนภา แสงแก้ว (2565)	นภาพร ศิริสุนทรพิทักษ์ (2566)	Akpan (2016)	Guimaraes and Paranjape	ความถี่	ร้อยละ	องค์ประกอบที่คัดสรร
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			8	80	✓
2. การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		8	80	✓
3. การคิดสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9	90	✓
4. การบริหารความเสี่ยง	✓						✓	✓	✓	✓	5	50	✓
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	✓		✓			✓		✓	✓	✓	6	60	✓
6. การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	9	90	✓
7. การสร้างแรงจูงใจ		✓		✓				✓	✓	✓	5	50	✓
8. การมีคุณธรรมจริยธรรม		✓			✓						2	20	
9. การแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรม				✓							1	10	
10. การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์			✓					✓	✓		3	30	
11. ผู้นำดำนนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง						✓				✓	2	20	
12. การมองโลกในแง่ดี									✓		1	10	

นักการศึกษาคนที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
แหล่งข้อมูล	จิราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560)	ปรีดา กันดิน (2560)	ภูษิญา เพื่อกพรหม (2563)	รัชนิดา การิรัตน์ (2564)	อรุณี สุวรรณศ (2564)	ชานีรา สุมาลี (2565)	เพ็ญนภา แสงแก้ว (2565)	นภาพร ศรีสุคันธพิทักษ์ (2566)	Akpan (2016)	Guimaraes and Paranajpe			
ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา													
13. การจัดการเชิงกลยุทธ์										✓	1	10	
14. โครงสร้างองค์กร											1	10	
รวม	6	6	5	6	5	6	7	8	6	8			

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้รวมองค์ประกอบที่มีลักษณะสอดคล้องกันเข้าเป็นองค์ประกอบเดียวได้จำนวน 14 องค์ประกอบ จากนั้นผู้วิจัยใช้เกณฑ์ความถี่ 5 ขึ้นไป หรือตั้งแต่ร้อยละ 50 ของแหล่งข้อมูลทั้งหมด ในการเลือกองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งศึกษาได้องค์ประกอบที่คัดสรร มี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคิดสร้างสรรค์ รวมความถี่เท่ากับ 9 คิดเป็นร้อยละ 90 2) การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม รวมความถี่เท่ากับ 9 คิดเป็นร้อยละ 90 3) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม รวมความถี่เท่ากับ 8 คิดเป็นร้อยละ 80 4) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง รวมความถี่เท่ากับ 8 คิดเป็นร้อยละ 80 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมความถี่เท่ากับ 6 คิดเป็นร้อยละ 60 6) การบริหารความเสี่ยง รวมความถี่เท่ากับ 5 คิดเป็นร้อยละ 50 และ 7) การสร้างแรงจูงใจ รวมความถี่เท่ากับ 5 คิดเป็นร้อยละ 50

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อ	องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การคิดสร้างสรรค์	5.00	0.00	มากที่สุด
2	การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
3	การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม	4.80	0.40	มากที่สุด
4	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.60	0.49	มากที่สุด
5	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	5.00	0.00	มากที่สุด
6	การบริหารความเสี่ยง	4.60	0.49	มากที่สุด
7	การสร้างแรงจูงใจ	5.00	0.00	มากที่สุด

รวมทั้งหมด	4.83	0.23	มากที่สุด
------------	------	------	-----------

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ **มากที่สุด** เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) การคิดสร้างสรรค์ 2) การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 4) การสร้างแรงจูงใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด 5) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 อยู่ในระดับมากที่สุด 6) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และ 7) การบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดสร้างสรรค์ 2) การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม 3) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 4) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 5) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) การบริหารความเสี่ยง และ 7) การสร้างแรงจูงใจ ความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ **มากที่สุด** องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มี 4 องค์ประกอบ คือ การคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง และ 7) การบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (Praphanphat, 2017: 113-115) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม สอดคล้องกับ ปวีณา กันธิณ (Kunthin, 2020: 74-77) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในการทำงานและทำงานเป็นทีม การสร้างแรงจูงใจ การคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความคิดใหม่ ๆ และวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่ซ้ำซาก สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้มีการทดลองและนวัตกรรม กระตุ้นการทำงานร่วมกันและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มองเห็นโอกาสในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทิศทางใหม่ ๆ มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและการสื่อสาร ระบุ วิเคราะห์ และจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจกระตุ้น

และสนับสนุนให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงานและพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กรและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียน

จากผลการวิจัยซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

การคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถ คิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และนักนวัตกรรม ทั้งในด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน การคิดนอกกรอบและความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศทำให้เกิดการพัฒนางานที่สร้างสรรค์และมีคุณค่า นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในการคิดและวางแผนการทำงาน รวมทั้งการรวบรวมความคิดเห็นและมุมมองต่าง ๆ เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ในการขับเคลื่อนและพัฒนานวัตกรรมในองค์กร สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ ศิริบุรณ์ (Siriboon, 2022: 127) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยผู้บริหารที่มีจินตนาการ ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความละเอียดรอบคอบ จะส่งเสริมการทำงานของบุคลากรให้มีทางเลือกใหม่ ๆ และมีความพร้อมในการเรียนรู้อยู่เสมอ สอดคล้องกับ นภาพร ศรีสคันธพฤกษ์ (Srisukanthapuek, 2023: 170) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์และพัฒนาแนวคิดและวิธีการรูปแบบเดิมให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ที่มีคุณค่ามากขึ้น

การสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม เป็นความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างมิตรภาพในองค์กร ทักษะการปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันของบุคลากร สอดคล้องกับ สมพงษ์ เชือกพรหม (Chueakprom, 2021: 83) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พัทลุง พบว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลต่อการเป็นองค์กรสมรรถนะสูงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พัทลุง โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน และกระตุ้นให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันเป็นทีมช่วยให้บุคลากรมีความพึงพอใจและปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ เวียงวรรณ ทาทุล (Tumtool, 2014: 146) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 ส่งเสริมให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อพัฒนานวัตกรรมและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ผู้นำที่มุ่งเน้นการเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่และสร้างทัศนคติเชิงบวกให้บุคลากร เพื่อสร้างการระดมความคิดเห็นและร่วมพัฒนาการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่นวัตกรรมและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินงานและการตัดสินใจ สอดคล้องกับ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (Praphanphat, 2017: 119) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างนวัตกรรมเป็นทีม โดยการบูรณาการความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทำให้เกิดความสำเร็จที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับ ปวีณา กันถิ่น (Kunthin, 2017: 78) ได้

ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่เปลี่ยนแปลง มีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับบุคลากรและ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง เป็นความสามารถของผู้บริหารในการวางแผน วางแผน และ ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงจูงใจและความ ไว้วางใจ ส่งเสริมการทำงานและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการเปิดโอกาส ให้ครูมีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่เป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้อง กับ ปวีณา กันธิณ (Kunthin, 2017: 78) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ประชารัฐเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงทั้งมี การสร้างวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรมีการสร้างความเชื่อมั่นให้กับวิสัยทัศน์ของตนเอง และมี วิธีการที่ดีเกี่ยวกับการแก้ปัญหาคัดแย้งให้กับบุคลากรทุกคนอย่างสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน และ สอดคล้องกับ ภูริชญา เพ็ญพรหม (Puakprom, 2020: 111) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมุ่งเน้นการขับเคลื่อน สถานศึกษาด้วยนวัตกรรม ภายใต้นโยบายแผนงานหรือกลยุทธ์ใหม่ ๆ ให้ครูพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียน รู้อยู่เสมอ ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาไปสู่การสร้างวิสัยทัศน์ เชิงนวัตกรรม ที่กว้างไกลเพื่อมองเห็นภาพภาพลักษณ์ในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1.1 การคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเสริมสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ใน ทุกระดับของการบริหารงาน เพื่อให้สามารถนำเสนอและทดลองวิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถปรับปรุงการทำงาน และการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากร ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและทดลองนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และให้การสนับสนุนทั้งในด้าน ทรัพยากรและการฝึกอบรม

1.3 การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีในองค์กร การมีส่วนร่วมจะช่วย เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาการศึกษา

1.4 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการ ประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน การเรียนการสอน และการสื่อสารภายใน สถานศึกษา

1.5 การบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนและดำเนินการอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการบริหารงานและการเรียนการสอน

1.6 การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกระตุ้นและสนับสนุนให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการทำงานและพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในองค์การและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาที่หลากหลาย เช่น ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายระดับ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ และนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในบริบทของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อดูว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและการเรียนการสอนอย่างไร

2.3 ควรศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม เช่น ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และการสนับสนุนจากองค์กร เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและขัดขวางการพัฒนาในด้านนี้

References

- Tumtool, V. (2014). Innovative Leadership of School Administrators Affecting High Performance Organization of School in the Secondary Educational Service Area Office 21. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Akpan, C. (2016). Innovative Practices in School Administration. International Journal of Educational Administration, Planning and Research (IJEAPR), 8(1), 45-53.
- Guimaraes, T. & Paranjape, K. (2017). The Effect of Organization Innovativeness on Company Innovation Success. International Journal of the Academic Business World, 11(2),79-92
- Kunthin, P. (2017). Innovative Leadership of Civil-State School Administrators in Chiang Mai Primary Educational Service Area 5. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)
- Praphanphat, J. (2017). A Study of Innovative Leadership of School Administrators in the Opinions of the Teachers under the Supervision of Pathum Thani Primary Educational Service Area Office. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Pathum Thani; Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)
- Sagir, M. (2017). Innovational Leadership in School Management. Üniversitepark Bülten, 6(1), 45-55. <http://dx.doi.org/10.22521/unibulletin.2017.61.4>
- Srisa-at, B. (2017). Preliminary research. (10th edition). Bangkok. Suviriyasan. (in Thai)
- Thatsanabanjong, W. (2020). Innovative leadership of school administrators affecting the effectiveness of educational institutions in the public private partnership school project under the Office of Samutsongkram Primary Education Area. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University. (in Thai)
- Puakprom, P. (2020). Innovative Leadership of School Administrators Affecting the Development of Learning Management Innovation of Teachers in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. (in Thai)
- Chueakprom, S. (2021). Innovative Leadership Affecting Hing Performance Organization of School under the Bureau of Education Pattaya City in Chonburi Province. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Chachoengsao: Rajabhat Rajanagarindra University. (in Thai)

- Kareerat, R. (2021). Innovative Leadership of School Administrators Affecting Teaching Behaviors of Teachers under Surin Primary Educational Service Area Office 2. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Roi Et: Roi Et Rajabhat University. (in Thai)
- Sangkaew, P. (2021). A Study of Innovative Leadership of School Administrator Network Group Thoen 1 School under the Lampang Primary Educational Service Area Office 2. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Phayao: Phayao University. (in Thai)
- Sumali, S. (2021). Innovation Leadership of School Administrators In Schools Satun Primary Educational Service Area. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Songkhla: Hatyai University.
- Suwansri, R. (2021). Innovative leadership of educational institution administrators that affects effectiveness. Academic administration of private vocational educational institutions in the Northeastern Region. A Thesis for Master of Education degree Field of Study (Educational Administration) Roi Et: Roi Et Rajabhat University. (in Thai)
- Nebieridze, K. (2022). Innovative School Leadership Aspects. Journal of Legal Studies, 31(45), 17-37. DOI: 10.2478/jles-2023-0002
- Siriboon, P. (2022). Innovative Leadership of School Administrators Affecting Learning Organization of School under Yasothon Primary Educational Service Area Office 1. A Thesis for Master of Education (Educational Administration) Roi Et: Roi Et Rajabhat University. (in Thai)
- Sutiyatno, S., Santoso, K. I. & Susilo, S. (2022). The Role of Innovation Leadership in Teacher Commitment: A Study of Organizational Culture. International Journal of Educational Methodology, 8(3), 595-607.
- Srisukanthapuek, N. (2023). Guidelines for the innovative leadership development of school administrators under the Bangkok Secondary Education Service Area Office. A Dissertation for the Degree of Doctor Bangkok: Siam University. (in Thai).